herpy

SKINKAR

Gidgee Skink

Egernia stokesii

En robust, social skink med taggig svans från det halvtorra Australien. *Egernia stokesii* lever i fasta familjegrupper i bergssprickor och ihåliga trädstammar, föder levande ungar och kan spärra sitt gömsle med den taggbeklädda svansen. Den kräver värme, UVB och ett terrarium med stabila bergsstrukturer.

Familj: Scincidae Tidigare namn: *Silubosaurus stokesii*

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**21-28 cm** total längd inkl. svans
Vikt	**100-200 g**
Livslängd	**10-25 år**
Aktiv	**På dagen**
Levnadssätt	**Trädlevande och klipplevande**
Biotop	**Halvöken och klippterräng**
Svårighetsgrad	**Viss erfarenhet**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**120 × 60 × 60 cm** L × B × H för 2 vuxna djur
Temperatur, dag	**27-32 °C**
Värmeplats	**43-49 °C**
Temperatur, natt	**21-27 °C**
Luftfuktighet	**40-60 %**
Vatten	**Vattenskål**
UVB	**Nödvändigt** Fergusonzon 3
Föda	**Insekter, frukt och växter**
Hålls	**Parvis eller i grupp**

AVEL

Fortplantning	**Levandefödande**
Kullstorlek	**1-8 ungar**
Kullar per år	**1**
Dräktighet	**90 dagar**

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Bilaga III**
EU-bilaga	**Bilaga C**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Egernia stokesii är en kompakt, kraftig skink med korta ben, bred kropp och kort, platt svans som är täckt av skarpa taggar. Ryggfjällen är kölade från nacken till svansspetsen, och färgen varierar från olivbrunt och mörkbrunt till rostrött med spridda, ljusare fjäll. Undersidan är vit till gul. Kroppen från nos till kloak är 16-21 cm hos vuxna djur, och svansen är bara omkring en tredjedel så lång, så totallängden är 21-28 cm. Vuxna djur väger 100-200 g. Svansen kan inte släppas.

Svansen används som propp: djuret pressar in sig i en spricka, fyller öppningen med den taggiga svansen och blåser upp kroppen, så att ett rovdjur inte kan dra ut det. Benen är så korta att djuret glider på buken när det rör sig. Det är inte snabbt, men kan förflytta sig raskt när det är varmt.

Man skiljer vanligen mellan tre underarter: *E. s. stokesii* på Houtman Abrolhos-öarna, *E. s. badia* på fastlandet i Western Australia (inklusive den tidigare *E. s. aethiops* från Baudin Island) och *E. s. zellingi* i östra och centrala Australien. Det finns inga färgvarianter i handeln.

Utbredning och livsmiljö

Egernia stokesii förekommer i det halvtorra Australien i ett brett, men brutet utbredningsområde från yttersta västra New South Wales och södra Queensland genom South Australia och Northern Territory till sydvästra inlandet av Western Australia. Arten finns också på flera öar utanför Western Australias västkust, bland andra Houtman Abrolhos och Baudin Island i Shark Bay.

Bestånden är fragmenterade och knutna till bergsområden och skog där det finns gömställen. Arten förekommer bara i Australien. Beståndet minskar på grund av jordbruk, gruvdrift och ändrade brandmönster, och underarten *E. s. badia* betraktas som hotad.

> **Naturlig utbredning:** Australien.

LIVSMILJÖ

Arten lever i busksnår och öppen skog, ofta på klippor, och gömmer sig mellan stenar, i kluvna träd, ihåliga trädstammar och andra håligheter. Den lever ofta bland akacieträd. Varje grupp har ett fast område med några få föredragna sprickor som alla medlemmar använder, och en gemensam plats för avföring utanför sprickorna. Djuren kan känna igen gruppens medlemmar från främmande på lukten.

Djuren är dagaktiva. De solar tätt tillsammans vid ingången till gömslet och drar sig in när det blir för varmt eller ett rovdjur närmar sig. Aktiva djur har en kroppstemperatur på omkring 33 °C. Klimatet är halvtorrt med varma somrar och svala vintrar. Födan är blommor, blad, frukt och de leddjur djuret kan fånga, särskilt skalbaggar och gräshoppor.

Skötsel

TERRARIET

Egernia stokesii lever i grupper, och terrariet måste vara tillräckligt stort för dem. Ett par eller en liten grupp på upp till tre behöver minst 120 × 60 × 60 cm (längd × bredd × höjd). Ett enskilt djur kan hållas i 90 × 45 × 40 cm, men större är bättre.

Botten ska vara sand eller sandig jord i ett lager på minst 10 cm. Bygg sprickor och grottor av platta stenar, skiffer och kork, och ställ dem direkt på terrariets botten så att de inte kan underminas. Det ska finnas minst två gömslen och en stor, platt solsten. Håll botten under ett gömsle i den svala delen lätt fuktig, så att djuret kan välja. Terrariet ska ha ett tätt, rymningssäkert lock.

TEMPERATUR

Terrariet ska ha en tydlig gradient. Solplatsen ska vara 43-49 °C, mätt på ytan med infraröd termometer, och den svala delen ska ligga omkring 27 °C. Dagtemperaturen i bakgrunden är 27-32 °C. Använd en eller flera halogenspotar i ena änden; keramiska värmeelement och värmemattor räcker inte som enda värmekälla.

På natten får temperaturen sjunka till 21-27 °C. Blir rummet kallare ska ett ljusfritt värmeelement på termostat användas. Arten är värmeälskande, och för låg temperatur ger dålig aptit och matsmältning.

Läs mer: Värme och temperatur

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Arten kommer från halvtorra områden, men trivs bäst med en luftfuktighet på 40-60 %. Spraya terrariet lätt på morgonen ett par gånger i veckan, och ha ett fuktigt gömsle i den svala delen.

Djuren slickar droppar från ytor, men ska också ha en stabil, låg vattenskål med färskt vatten varje dag. Skålen diskas varje vecka.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

LJUS OCH UVB

Arten är dagaktiv och behöver UVB så länge ljuset är tänt. Ett T5 HO-rör i reflektor, som täcker omkring halva terrariets längd, ger Ferguson-zon 3. Zonen är en uppskattning utifrån levnadssättet och den nära släktingen *Egernia cunninghami*. Placera solplatsen så att djurets rygg är 15-30 cm från röret; avståndet beror på rörets styrka och på om det sitter över nät. UVB tränger inte igenom glas eller plast.

Komplettera med starkt, vitt dagsljus, så att terrariet är ljust. Ljusperioden är 12-14 timmar på sommaren och kortare på vintern. Byt röret enligt tillverkarens anvisning, eftersom UVB-strålningen avtar med tiden.

Läs mer: Ljus och UVB

UTFODRING

Egernia stokesii är allätare. I naturen äter vuxna djur mest växter: blad, blommor, frukt och frön, och växtdelen är störst på sommaren. Unga djur äter fler insekter än vuxna. Ge därför vuxna djur en stor del grönfoder och unga djur mer animalisk föda.

Ge grönfoder och vilda örter som maskros, kål och ruccola, hackade grönsaker som squash och sötpotatis, blommor och lite frukt som godbit. Dessutom insekter som kackerlackor, syrsor, mjölmask, zophobas, sniglar och daggmaskar. Små mängder magert köttfärs eller husdjursfoder kan ingå, men ska inte utgöra mycket.

Unga djur fodras dagligen, vuxna tre gånger i veckan. Ge så mycket som djuret äter på omkring 5 minuter. Pudra insekter och grönfoder med kalk, och ge ett vitamintillskott en gång i veckan.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

BETEENDE OCH HANTERING

Arten är social och lever i familjegrupper med ett par, ungar och halvvuxen avkomma från flera kullar. Den kan hållas i par eller i en liten grupp, särskilt om djuren har vuxit upp tillsammans. Främmande vuxna djur kan hamna i allvarlig strid, så nya djur introduceras först efter karantän och under uppsikt, och de ska skiljas åt om de slåss. Håll inte en hane och en hona tillsammans om du inte vill ha ungar.

Djuren är skygga och tycker sällan om att hanteras, men blir mer förtroendefulla vid utfodring med pincett. Lugnt beteende och fasta rutiner minskar stress. Ett hotat djur söker sig in i sitt gömsle och blåser upp sig, så att det är svårt att få ut.

Läs mer: Karantän och hygien

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Könen är svåra att skilja åt utifrån, och säker könsbestämning kräver en veterinär som kan undersöka kloaken med endoskop. Honor är könsmogna vid en längd från nos till kloak på omkring 17 cm. I naturen blir arten först könsmogen efter fem till sex år; i terrarier med rikligt med föda kan det gå fortare, men åldern är inte dokumenterad.

PARNING

Arten är utpräglat monogam, och de flesta hanar är far till bara en kull. Ett fast par hålls tillsammans i ett stort terrarium med gott om gömslen. Parningens förlopp och en eventuell vintervila är inte dokumenterade för djur i terrarier, men en svalare period med kortare dagar på vintern motsvarar naturens rytm.

Läs mer: Vintervila och årstider

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Arten föder levande ungar. En kull är på 1-8 ungar, och antalet ökar med honans storlek. Honan föder högst en kull per år, och inte alla honor förökar sig varje år. I östra Australien föds ungarna i februari och mars, alltså sensommaren. Födseln av en hel kull kan ta från en till tolv dagar.

INKUBATION

Det finns inga ägg att kläcka. Dräktigheten varar upp till omkring tre månader. Ge honan extra föda, kalk och UVB, och håll terrariet lugnt. Ungarna föds med huvudet först i fosterhinnor med gulesäck, och honan eller ungarna äter ofta hinnorna efteråt.

UPPFÖDNING AV UNGAR

Ungarna är 7-10 cm från nos till kloak och väger omkring 8 g vid födseln. I naturen stannar ungarna i familjegruppen tills de är könsmogna, men vuxna djur kan också döda ungar. Håll därför ögonen på de vuxna, och ta bort ungarna om aggression ses. Håll syskon samman i ett terrarium med sand, gömslen och UVB. Ge små insekter och finhackad grönsak dagligen, pudrat med kalk.

Hälsa och vanliga misstag

Egernia stokesii är härdig när temperatur, ljus och botten är rätt. De typiska problemen är:

- Kalkbrist och benskörhet vid för lite UVB och ensidig kost.
- Svampinfektion på buk och fötter vid ständigt fuktigt underlag.
- Fetma vid för mycket fettrik föda och lite rörelse.
- Inre och yttre parasiter, särskilt hos nya djur.
- Stridsskador och stress vid för tätt eller orolig hållning, särskilt av främmande vuxna djur.

Sätt nya djur i karantän i minst en månad innan de kommer ihop med andra. Djuren döljer sjukdom väl, så kontakta en veterinär med erfarenhet av kräldjur vid ändrad aptit, viktnedgång eller svullnader.

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.

Hela guiden med karta och uppdateringar: herpy.org/sv/skinkar/egernia-stokesii